МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВІАШАГІКХЕТА!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парти Нохч-Гіалгіай обкома Нохч-Гіалгіай АССР Лаьхкьаьрча Советен Министриг Советен орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУЛІ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

ШИНАРА № 101 (4269) 23 АВГУСТ 1966 шу Мах 2 кип.

ШЕРАГІА ЙОАРЖАЕ ЯХЬ

Юртбоаханна производство діахо а дегІайолаг, ьанна КПСС XXIII-ча съезда тІаийца дехкаран кооперативна колхозхой, юртбоаханна предприятеран организацийн болхлой, гІулаьхьерча наьхьа, специалистий кхаььаьгена хьинаьрн творчески инициативе - лаьхьар дуьхьа СССР Министрийн Советон ВЦСПС-он «Юрта боахане еррин-союзийн социалистически яхь віаштіехьаькхараз» бола сонцам тІаийцйаьг дуьхьа ха йоаьцаш.

Еррин-союзийн социалистически яхьа юкъе мехка эпанашка ГІолла, дакъе лоаьцаш хургьаьн союзийн автономийн республикаш, краяш, областаш, районаш, колхозаш, совхозаш, хІаьта СССР юрта боахама Министерстванна, СССР мелларчех хин боахамеи Министерствашца, «Сельхозтехника» Еррин-союзийн объединенна, СССР Министрийн Совета заготовкийн Паччахьалкхен комитета юкъаьрчаг доаьшан кара йола предприятийн организацийн — отраслеи принципашца.

Цу сонцамо торо хулийтаргьа: юртаран социалистически яхь керда-лаг лаг йа йоаькхаьш айе, юртбоаханна кхаььаьгамхой хьинар яхьа а траоттаде.

ВІаштіехьаькхкай яхьа итогаш йара порадок э, хІаьта иштта хьалхь баьнна ранашца пооперееин яра мероприятеш а. Еррин-союзийн социалистически яхье котбаьнарадитте оттаьлй СССР Министрийн Советен ВЦСПС-н карара кара тела пІе байракъаш, иштта министерствашца, везомствашца, юртбоаханнан заготовкийн болхлой. ГІулаьхьерча наьхьа профсоюз ЦК ЦІе байракъаш а, хІаьта аьхна сеІаийца а.

Юртбоаханна органаштца, юртбоахамеи заготовкийн болхлой, ГІулаьхьерча наьхьа профсоюз Центральн Комитетаца чІаьдиллад социалистически яхьа кулгалдалар ГІулаьхьаьн віаштіехьдоахкіаг, юртигздиллиг яхь леларан пахалдаш тІаьхьожам лоаттабелга, шийй хаьнаьхь яхьана итогаш елга, ший-шерра дІайоьаийтІаьгна.

Вай республика юртбоаханна кхаьхьегамхоца дег чура кхоьаьбалг тІаийнаб яз сонам, кхаььаьгама хьинар, творчески инициативе дегІайолаг йола стимул эз хиндрах тарра. Хіара юртбоаханна кхаьхегамо чІоагІо яь ва еррин-сюзийн социалистически яхье вала.

Фуд хІаьна ІУ хьаькъехьа ле лелар? Республика юртбоаханна органаш, юртаьшкара профсоюзийн организацийн дехкарийца я из болх массайийца моттиг кхетамца віаштіехьбаккха. Керттерлар да еррин-сюзийн колхозхой, совхозхой, юртбоаханна специалистий хьинар, говзал, инициативна КПСС XXIII-ча съезда решенеин кІорайшьяра тІаерзаяр. Шерра йойрзе еза, шерра ший социалистически яхь.

Еррин-сюзийн социалистически яхьа юкъе мехка эпанашка ГІолла, дакъе лоаьцаш хургьаьн сюзийн автономийн республикаш, краяш, областаш, районаш, колхозаш, совхозаш, хІаьта СССР юрта боахама Министерстванна, СССР мелларчех хин боахамеи Министерствашца, «Сельхозтехника» Еррин-сюзийн объединенна, СССР Министрийн Совета заготовкийн Паччахьалкхен комитета юкъаьрчаг доаьшан кара йола предприятийн организацийн — отраслеи принципашца.

Цу сонцамо торо хулийтаргьа: юртаран социалистически яхь керда-лаг лаг йа йоаькхаьш айе, юртбоаханна кхаььаьгамхой хьинар яхьа а траоттаде.

ВІаштіехьаькхкай яхьа итогаш йара порадок э, хІаьта иштта хьалхь баьнна ранашца пооперееин яра мероприятеш а. Еррин-сюзийн социалистически яхье котбаьнарадитте оттаьлй СССР Министрийн Советен ВЦСПС-н карара кара тела пІе байракъаш, иштта министерствашца, везомствашца, юртбоаханнан заготовкийн болхлой. ГІулаьхьерча наьхьа профсоюз ЦК ЦІе байракъаш а, хІаьта аьхна сеІаийца а.

Юртбоаханна органаштца, юртбоахамеи заготовкийн болхлой, ГІулаьхьерча наьхьа профсоюз Центральн Комитетаца чІаьдиллад социалистически яхь кулгалдалар ГІулаьхьаьн віаштіехьдоахкіаг, юртигздиллиг яхь леларан пахалдаш тІаьхьожам лоаттабелга, шийй хаьнаьхь яхьана итогаш елга, ший-шерра дІайоьаийтІаьгна.

Вай республика юртбоаханна кхаьхьегамхоца дег чура кхоьаьбалг тІаийнаб яз сонам, кхаььаьгама хьинар, творчески инициативе дегІайолаг йола стимул эз хиндрах тарра. Хіара юртбоаханна кхаьхегамо чІоагІо яь ва еррин-сюзийн социалистически яхье вала.

Фуд хІаьна ІУ хьаькъехьа ле лелар? Республика юртбоаханна органаш, юртаьшкара профсоюзийн организацийн дехкарийца я из болх массайийца моттиг кхетамца віаштіехьбаккха. Керттерлар да еррин-сюзийн колхозхой, совхозхой, юртбоаханна специалистий хьинар, говзал, инициативна КПСС XXIII-ча съезда решенеин кІорайшьяра тІаерзаяр. Шерра йойрзе еза, шерра ший социалистически яхь.

Партийнн, профсоюзийн органаш лаьнеш дехкарийца я яхье баьнна-ранашца эпанашца доаьшаш. Шеко ян, республика юртбоаханна кхаььаьгамхоца еррин-сюзийн социалистически яхье хьинаьрг дадкъалаьнаьрехкиларх.

ОКТЯБРА НАКЪА ДОЛХАШ

КЕРДАЧА МЕТОДАХ

Шоллагіа ах шера «Малгобекнефть» НПУ коллективе планированеин экономическ стимулированеин кердача системах болх бе йоллеаьр. Кердача системага ялера кийчо еча хана мехкаьдыта промыслоин управлене коммунистиеа, специалистиеа та хьалхьаьна оттаьдеи дечаьрашу чІоагІа чаьвалхеин бехкотхамех; дар. Ийнйса віаштіехьаьжиха безар производства болх, кийча продукци діаьхьийтер, учеи отчети йеллер, лелаьр. Ше йолча іхара участка экономически эффективность лаьхьагіа хургйолга гІулаьхь де дезар. Цу дешхьо гучьаьйохкар производстве йоллаш йола реварашца, техникеи товарийна наьхьаш лехар. Из баьхьн доаьшаш дагІаьгіа хулер хьедоаькка мехкаьдыта, лаьхьагіа хулер предприятеи техникоэкономически тьюхьамаш.

Планированеин экономически стимулированеин кердача системага «Малгобекнефть» НПУ йлалехьа КПСС Малгіабіка городской комитето мехкаьдыта-ший теоретически конференцийн йер цу дешо хетаеьр. Цига белгалдаьккхер мехкаьдыта промыслоин управленеи кердача системе. ГІа ший болх бе кийча эхлер. Цаьхьа, кердача хьаьжиха болх тоГламца діабаьхьара хоаьчашца доаьшан дер цьхьедоаь дешаш. Лоаьрхіамерча декхарех цаг дер хьедыьхьа мехкаьдыта ший хеннаьца діадоийна. Йоллаш йолча нефтепроводе віаштіехьдаьлер хьедоаькка дерригА мехкаьдыта ший хеннаьца діадоийна. Іхьаьта керттерча мехкаьдыта парк кердаь масоин стенцаш хьалъьаьрга баьхьаш чІоагІа мелла лелар. Коммунистеша тІедожаьдир мехкаьдыта промыслоин управлене керттерча мехкаьдыта ноь. Чапаьсовна, керттерча энергетикеа ноь. Пикарскена цун баьхьаьнаш такка а техка, уж діадезаьра де дезар дер.

Конференце белгалъяьлер промыслийн цеийн болх тоаберзйола организационнэ - техническеи мероприятеш. Цаьрех я болх ца бош сеца латта скважинаш болх бе йоллойлитІагІа, цьхьан ханнаьца мехкаьдыта шин горизонтеера пайда эцилгІа, сьхьаьнкхета бурув токена кислотни растворах пайда эцилгІа, кхийола мероприятеш.

Кердача системах болх бе діадоллаьлаьнаьца баьллоштта юкъе дуьхьа кхетама болх бир коммунистеша, специалистеша, предприятийн цехийн кулгалдоша. Иштта цу дешхьо дуьхьа болхаш дир промыслашкарча, цехашкарча экономийн анализа общественин бюроша, технико-экономически советаша, кхыьчер.

Ер шоллагіа бутт ба Малгіабіка мехкаьдыта кердача йьлашка болх бу. Дьаьхьа толамашца діадаьгІ. Еррин-га промыслаша, цехаша тІехьхоачашьлй продукци хьаьжиха цунна реализаци яра йлан, иштта тІехьхоачашьлй хьаьжиха ца йоаьцаш, ший-шерра эрачеца продукцеера діабоде мах лохберн план а. Плаьхьа лаьрхіамчу соеГІа управлене коллективийн хинна пайда 113 эзар сом де. Хьаьжиха оскарла план 3,7 процент тІехьхоачашьлй. Кердача системах болх баьчь хьалхарча бетта иторашца из чІоагІа пайдане хилар хьаьжеиад.

Хьалхара юьхьг во яц. Керда ліадоладьлиг ГІулаьхьа юкъе, массаза сеина хаьсиаш нийсу, цхьаьбаьхьа коммунисташ, специалисташ дог ший-ша бе ший эша а еш, хьалхашка лаьта дехкаран толамца хьоачашдерзийхиларх.

Сийлахь - йоькхача Октябрьски революцие 49 шу дузача денна сийленца накъа яхара дог рарзна хинна хьаьлаьлий «Октябрьнефть» НПУ мехкаьдыта-ший инициатива «Красный молот» яхьана завода коллективо. Хьалха латташ хьайоаГІа пятилетка хьалхарча шера № 15 йолча цеха коллективо. Лаьбаьхьа июль бетта план 105,7 процент хьоачашьлй цо. Іхьаьта вохІ бетта план 105,4 процент хьоачашьлй а еш. Планах лаьрхіамчу соеГІа арахьийца металлоконструкцеш 90 тонн гарга я.

Кхаььаьгама овсарле лакха хилийтарал соеГІа. Арахьенца продукцеера Іабола мах лохбара а чІоагІа хьоьсаеш лоаттабу цехе болхлоца. Арахьенца продукцеера продукцийн 60-70 процент арахьец цу цеха коллективо. Хьинаре, брак ца хилийтаеш кхаььаьгаеш ба спесарашеи. Кухушева, Ефиронов, Тушешьнйн, Лучуцаеров. Менгей оттаьлаьца тІедаьжиа кристаллизаци еш ба кристаллизацийн Назиреева Сайтинан. Цареп тІеьхьаьца - инженероийн Усманов. Сайфуев, шлифовщик Абдуразаков, кхыьчаьр а.

Дикал лакха хиларан соеГІа ялера бетта задаьн хаддаьца тІехьхоачашьо цар.

Массане хьаьстта чІоагІа сий деш я цехе я заводе а малгр, горсовета депутат Нинциева Мария Магомедовна. Цаьхьа болх тІедаьжа хьоьчаьбаьрг соеГІа Нинциевас дика леладу депутатски гІулаьхьаш а, цуьхьа хІаьна кхозаГІагІа харжай эз депутаттаьлла.

Цийй хьатІаькечаьлаьца кхы а совхоз. Цаьхьа коллективо ший балле толамашца.

А. ТАНКИЕВ.

ДИКАГІЙОЛА ЦЕХ

Дикача хьаьхьегама толамашца кхаьхьа йода Октября 49 шу дузача денна «Металлист» завода менгеш деча цеха коллективе. Июль бетта задаьн ший-ший хьоьчаьчашьлй 12,7 процент, планах сеца хьаьбаьхь 203 менгІи. Дикал лакха хиларе белгалъяьнна цу цехе арахьецца йола продукци. Производствийн технологе тоаьла це еш, балка хІара минутах бинза лайда эцеш, болх белга оамал а хинна діаьттад цу коллективе. ХІаьта болхлоца шоай декхарашца діаьгІа хьоьчаьчашьлй ньаьлаьн а поаттаду цехе, Цьхьарчо кагий, лоаьрхіамчо йоьрзе, хаддаьца мелла сий доаттаделга, из санна кхьарда «кхаГІий хІамаш а, баьхье цу дерригА горо хулийт магерийлан базамал болгІа баьллой духовни безам а балле тІеьоза.

Менгаш дан йоГІа цех заводе керттера цех я, Еррин-гА арахьецца

Сийлахь - йоькхача Октябрьски революцие 49 шу дузача денна сийленца накъа яхара дог рарзна хинна хьаьлаьлий «Октябрьнефть» НПУ мехкаьдыта-ший инициатива «Красный молот» яхьана завода коллективо. Хьалха латташ хьайоаГІа пятилетка хьалхарча шера № 15 йолча цеха коллективо. Лаьбаьхьа июль бетта план 105,7 процент хьоачашьлй цо. Іхьаьта вохІ бетта план 105,4 процент хьоачашьлй а еш. Планах лаьрхіамчу соеГІа арахьийца металлоконструкцеш 90 тонн гарга я.

Кхаььаьгама овсарле лакха хилийтарал соеГІа. Арахьенца продукцеера Іабола мах лохбара а чІоагІа хьоьсаеш лоаттабу цехе болхлоца. Арахьенца продукцеера продукцийн 60-70 процент арахьец цу цеха коллективо. Хьинаре, брак ца хилийтаеш кхаььаьгаеш ба спесарашеи. Кухушева, Ефиронов, Тушешьнйн, Лучуцаеров. Менгей оттаьлаьца тІедаьжа кристаллизаци еш ба кристаллизацийн Назиреева Сайтинан. Цареп тІеьхьаьца - инженероийн Усманов. Сайфуев, шлифовщик Абдуразаков, кхыьчаьр а.

Дикал лакха хиларан соеГІа ялера бетта задаьн хаддаьца тІехьхоачашьо цар.

Массане хьаьстта чІоагІа сий деш я цехе я заводе а малгр, горсовета депутат Нинциева Мария Магомедовна. Цаьхьа болх тІедаьжа хьоьчаьбаьрг соеГІа Нинциевас дика леладу депутатски гІулаьхьаш а, цуьхьа хІаьна кхозаГІагІа харжай эз депутаттаьлла.

Цийй хьатІаькечаьлаьца кхы а совхоз. Цаьхьа коллективо ший балле толамашца.

А. ТАНКИЕВ.

Технологий толам

Сийрда мехкаьдыта продукташ дуьккеГІа арахьецца шерра социалистически яхьа а йьлна хьинаре кхаььаьгаеш а Грозненски кранийн завода установкийн коллективашца. Яьлр кердача кхаььаьгама толамашка кхуьл технологаш. ХІаьнаьлхьа гучьоьзвеш а мехкаьдыта продукци арахьецарг баьхьі бетта план хьоачашьлй хьоьнашца.

«Октябрьнефть» НПУ мехкаьдыта инициатива дог рьаьзе хинна хьаьлаьлий завода коллективо. Октября дезача цІийна кхаььаьгама соеГІаг кийчдера баьхьі бетта план 23-ча августа хьоачашьле лерхІ цо, хІаьта итт бетті план иттех ди хьалха хьоачашьерзя.

Б. МАГОМЕДОВ.

ДИКАЧА НАХАХ

ИРАЗ — КЪАХЬЕГАМЦА ДА

Ди-деликІийга хьоачашь латтар тхо Казимат ялача цІен хьалхашка вийсеннача хана. Цигга ловзаш доахкача бершка хьаттар оаха Казимат мичахь ях.

— ХІана дуьхьа ха йоаьцаш Ленина Орден еннар хургьа оаш лехар. Иа'м ІІа йисстерча подъезде хьоалагІга этажа тІа ях.

Лаьккхарча дегІаьрча хьоначаьхьалсга. хоза безаме тІаийнар тхо. Са ноькъосте йоаь меІа а кхежа: «Укъо болх бу моттигни ахкар конторен лехачул сихагІа хьакорайоаГІаргйоаш хиннай яйна Казимат ше хьалта хинаьларе». «Баьхьа из — са сайна уйла ю аз, — тамаш а йий-хьоГі правительства дезаГІа дола, сийлоа совгІат — Ленина орден яьккал низ, хьинар, хьаьккал лаьхьаччеа ола гар са вовзаро». Цьхьан юкъъа хеталу ларрига цун вазар ираз лолаш а аттта а хинназ ьанна.

Юхььаьнгара ший кхаььаьгам Бакаева Казимата ІІаболабІар. 1949 шера «Устькаменогорск-строй» треста чуйоаГІача гІишлоп хьалъеча цьхьан объекте. Цигга бетонщикала болх бен хиннан Казимата мар а. Хоа лоалкар гто, — яхьаш дуьхьі Казимата. — Ц ІІ шерашка, халонаш пийсой а цаьрех бІу вхьажаьлар. Яха цу ладаьлаьхь. соца болх бен болча боллой новкъостагІа, аз штукатурщика говзал Іомайир. Цу хана дена боккьонца безаблеГІа сона гІишлошьерий болх. Бакъа цу шерашка йоькха гІаЙгІа ера Казимата. Геттара кьона йолаш мар а ресна Аисана кхалсга кхы лера леррига дукъ. Шин йиНигаН кІаьнкан доад де хайра из. Хала лар йоьхьаьнарча хана. — Йоаьц цо, бакъда ха іІа мел йола паза а, болх бе а аттагІа хилар. ДІаІо балха оцыт шерьелча балхагІа дикагІа ка йоалар хьалхашка латта дехкаран хьоначашца. Кастаста зарзаьлаш цхьйолдора, ахчан пемеш телар.

1961 шера Грозне «Чечнистрой» треста чуйоаГІача. № 4 йолча гІишлой-монтажник управлене балка эттар из. Цу хана чухь керда малара специалистий хьарараййр Бакаевас. Цунна хьаьжиха балка оцыт, йолча Казимата. ІІаьшлехьлоад тІаийцу специалистеи дехкаран, балка — даьхьа дикал а йоалаш хаьнал луккка хьалца хьоначашца. КарагІаьнначх хьоначашьлй Іан хьинар цоа калсг. ШІай балха говзал лаьхьо, мамогІа дуьхьагІа кердаьраш балха юкъе кхьхьа ГІерт. Цуьхьа бокъча'мах баьй Бакаева кхаььаьгама, Цунна итташ сийлен грамоташ, ешнай. Уж я РСФСР гІишлошьерий министерстванга. ГІишлошьерий промышленностан эша гІишлой материалаш хьаьчча болхлой профсоюза ЦК-ра лаьхьара хьоначашца харадаьр, социалистически дехкаран толамца хьоначашзарахи РСФСР гІишлошьерий промышленностан эша материалаш хьаьчча болхлой профсоюза 5 съезде делегатка Йолаш йоГІа Бакаева. Цу съезде профсоюза ЦК-а чІаьнаьлгІа хорж из. Цу шера ола а бокъка кхаьхьа хилар Казимата. Цок РСФСР «заслуженний гІишлошьер» яха сийлен цІи гуд.

Лерттіа кхетам а луш, дика дегІаьрча хьаьдхьеІе віаштіехьаьлиГІ Казимата. ПоккхаГІа йола йоГІ маьрс ахай, эламаГІа йола кІаьнкан йийгІ 8-ча классе йола баГІа. Барттаййна, ираз долаш вазар да БакаевгІар лар.

Дегхара-ленга ираз совдулда ЬЬ. Казимат.

Суурта тІа: Бакаева Казимат.

И. Плиева сурт.

ВДНХ ХИННА СЕМИНАР

СССР Хьалха, боахама кара-гІийлийнарий выставке (ВДНХ) хиннай шекара свекла кхеча колхозийн совхозийн, производственни управленей агрономий, звеньевой, трактористий Еррин-сюзийн семинар. Цу культура ІІалаьлай мехка йиз миллион гектар гарга.

Хьебаь хьунъкам сихагІа а ца бойташ а ч' мишта энаргІа? МаьлгІа йола техника я производственне юкъеьхьа йоаГІар? Уж лешаш дар семинарг доаьхьашкой терхон юкъъоттигге лаьттаран. Семинаре белгалдаьккхар свекла леларанца сеаГІа 67 миллион тонн свекла оплаш ч а йийца. юкхий толамаш лаьха хилар. Уж карагІаьнна-раш віаГІоаГІдаь па Іеш, царел тІехьовла а деза хІана.

Семинара доаьхьашхоца шоайла ІІа-са йийцар шекара свекла кхеча а чуэача а тайп-тайпарча машинеи механизмаеи пайда йийбара опыт. ЛадиГІар севвоборотех, оасара баьдашца, баьцоГІий лазаранца, царна эуламаш дела хІамашца доаттабеча кІоьсама кердаГІча хьсалех даьша йоьна ІІолмахой — юртбоаханна Іилмай докторий И. Рождественскен О. Петуховен, Іилмай кандидата М. Грекова доклаьашка.

Семинара болх йистебаьнначуа тІеььаГІа свекла лелераш выставка экспонаташца хьийжар. (ТАСС-а корр).

Мехка гІолла

«ЛОАЦЦАЧА ГЕОГРАФИЧЕСКИ ЭНЦИКЛОПЕДЕ» ТІЕХЬЬАРА ТОМ

МОСКВА, 20 август. (ТАСС). Кепатеха арахийцйа «Лоацача географически энциклопедеэ» (КГЭ) тІеХььара, пхеГІаГІоа том. Алфавита тІеЗаарга (Ж-Ю, «Я») хьача алапех йола статьашца цхьана тома тІа я физико-географически объектаех, керда цІерзш техначеи керда хьалхьчеи городех, хІаьна шоай мукъах хьаьжиначуа начальникеннех, кхыьчарех аь йола 400 гарга статьа.

1966—1970 шерашца хьаьжа боахам дегІаьболаьбара КПСС XXIII съезда тІаийнача пятилетка Директивазе СССР йоаккхий экономически районашца дерзДаьрзш хьаГІотаьн йола статьаш а я копатеха.

Тома тІа я «Лунен хьалхьаьр», «Справочний отдел» яха раздезаш.

Книжка тІа йола карташ иллюстрацеш я.

* * *

ТОХХАМАШ ДИНА ЧАНХДЬННАД

ЛЕНИНГРАД, 20 август. (ТАСС). Йоккхача портальн радио ГІолла-кулгалдеча портальн крано заводехой техника, порте мухьаш тІадотташ ГІолхаьна, йоаккхий Ленинградца монтІаж ева дика болх белга.

Уж шера ленинграда-ца-пиоуправлене системаца кийчъергьа кемаш віашагІоахкача болх беш йола 800 тонн уча портальн кран.

* * *

«МЕРЗА ИНДУСТРИ»

ВИЛЬНЮС, 20 август. (ТАСС). Каунасе хьалъе йолаьнь специализированнин завод итт эзар тонн кондитерский изделеш арахецаш хургьа. Поккхаьдин конфеташ, драже, пряникаш, мармелад, пефир — иштта хургьа предприяте асортимент.

Пятилетка шерашка 40 процент дегІаьоаГІаргьа Литва «мерзаьнь индустре» йолаьнь.

* * *

ТАРА ХЬАЮ АВТОМАТ

ОДЕССА, 20 август. (ТАСС) Шура чуэвитараш эша пластмассеин тара серийнн арахецаь болаьнаьй прессаш эр Одессе заводе. АГІоргеде ворхеке йоахъьчаьна поли-этиленовин гранулеш 10 литр чуйола емкосташ ю.

Уж тарайна тарах шерра пайда эцаргІа шерра формашца, торгоьле, хІаьта ю кинзаки металлаьчи ьлаьчь дарегІа а лелаьш аттаГІа а я.

* * *

МАССАНЕНА ЭША БЕДАЛ

КРАСНОЯРСК, 20 август. (ТАСС). Красноярски геологаша корайьй металлургаша, химикаш та, мехкаьлтхоашца, фармаьевташа, ахархоша, парфюмерашца чІоагІа эша бедал. Из ба бентонитоин топпар. Цхьатарра мастехх мотгиГе корабльй из. Біаьн миллион тонн гарга бентонитоин топпар бедал Рыбинск районе Эламина Камала яхача ирта юкъе Из хьаьоаккхача йоккхий капиталложеннеи эшаргьаьн.

Сибаргеен а Дальни Востока а лучка бентониташ ешг Мехкаьлтхоша царех пайда ян кІорарчеи сеЛаьнинаца бурув тохаш, металлургаша — формовочни материал йолаш, химикаш — синтетически тІамаш кийчъеча. Тамашийнача топпарго ахархоша гІо дерзла лаьттай структура тоьеча, хІаьта парфюмерашца — кремаш паста ший хоза хьаж йоаГІаш хилийтарз

* * *

ГІИШЛОЙ ИНДУСТРЕ БАЗА

АШХАБАД, 20 август. (ТАСС). Хьалъь йистебаьнай республика гІишлой индустре йоккхи база — гІишлошьер металлаьчи консструкцеш арахецца Бзаменскин комбинат. Цхьан шера комбината арахецарга кинаьлаьта облицовкеш яра, ших чубхаьен промышленнин гІишлой хьалъьара эша 50 эзар кирпичеи метр віашагІьелла ашьхбетон.

СВЕКЛА ЛЕЛАЕРАШ КИЙЧЛУШ БА...

Уж хеннаьца Урус-Мартана районе шоайла лата бала, балха оныт ІІа-юха эца, шекара свекла чуэнара лешаш хьоначаьле віашагІкхийтаьнар республика 250 саг. Свекла лелачарна хьалхашка латтача доккхийча декхарех лаьца лайнар юрта боахама министра заместителе пов. Рудометкинас.

Мерза оолаш чуэна массанахьа арайбола ГІуна ха йисаш. Цу лоархіамерча балда ЛІГІа кийчо е еза. Соахка хинна ГІалаташ хургІоаьнаш віаштіехьаькха деза свекла оаХкалта а кийчьеГІа а.

Уж шера 10980 гектарах хІаране тІара 185 центнер свекла чуэца, 195 эзар тонн из кийчъе лош хинназ республика «свекла лелераш». Из ненкор ехачашца ю юкъера лаьрхіаГІа чІаГІа гектара тІара соаккарчуэ 20—23 центнер дуьхьагІа свекла чуэна еза уьхь пятилетка хьалхарча шера. Шоай доп дизза кхоачашле гІерташ свекла лелераша хьийга хьезьа дайнаьлаьн, хьуькъам ю кийнабаьн. Хіана ишар фуд ьаьчча. из ца свекла хіара боахамо сихха а ца йойтаьш а чуэцар чаьхьаьнкар.

Цхьаьнкъа, баьшоаГІаш ладарра республикиеи — станце ханнееи, ладатта, хьаьжиха кхаьшкара свекла нерисоборуйяха лаьар, кийнтта я. Цу ГІулаьхьа массанахьа - из сарнаГІаьнна-йала йиш'ш, свеклашта шоаьзе кхоза-обработка ньа: Хетаргьаьла, химический обработка елга тІехьаьнинаьл.

ДІаьлаьчча шера, ноькъа лаьле а. хьаьккхьа ьанна свекла, заводе, іІа па хьоьх кхашка уллаш кІорашц доахар. Хіанз ихсйнсача хьаьнаьлаьнна, дерригача боахамашца цІаьккха а-хьаьжа деза свекла чуэна техника, транспорт кийча йий. Кхетаьна віаштіехьаьккхьа еза хьуькъам чуэнара технологи, свекла шекара заводе ІІаоаьнда. Цу ГІулаьхьа хІара боахаме балха планаш оттае еза.

Соахка «Техникийн» совхоза шоллаГІа отделене, белгалдаьккхар шекара завода Урус-Мартана, зоне ГІоллаГІа агронома-инспектера пов. Хлубаева, кхаьнна-Лайнаьр, 900 тонн хьаьжиха ерзеьла. Цунах цхьаьр масехх доаьнаьн-ІІхай тІа йлла матара эха, хьалта заводе ІІаьхьчча хана кондиционин ІІоаьцаш а ер. Из санна ІІоа ІІаьма уьхь шера хилийта йиш ян. Дика, хургІаьр, цагаьла санна свекла оаХкалгІ заводе ІІаьхьдеен группийн ьаьнаьне ІІеаГІоаГІ, віаГІоаГІа йоьрзер из.

Гулбенираша ІІаьхьаьнна кхаьчаьлаьн шекара завода Гулбенски зоне ГІоллаГІа агрономаинспектора пов. Калиниченкос, баьцоаГІаш лоралера республикански станце начальника пов. Уймаьчиева.

Шекара свекла лелаеча ший звено баьхьх ІІаьла йийнар «Джалка» совхоза звеньевойе. Социалистически Кхьхьотаьна Турпала пов. Мусленес, 400 гектарах ІІаране тІара 500 центнер свекла чуэнарга, ьаьчча тІаийца теххар звенее тІехьхоачашдерзиа, ьаьлар ца.

Свекла лелаерий семинарехи занятеш Мичурина ІІеРаьчча совхоза Ладаев ШамутІина звено кхай іІа хилзо Цига практически хьаГІойнар шекара свекла чу мишта эха еза.

Соахка тха боахамо 450 гектарах хІаране тІа 212 центнер свекла чуийдар, ьаьлар совхоза директора пов. Дреденко, хІаьта уьх шера 250 центнер чуэца лерхІ оаха. Кьаьстта дика свекла хьуьхьаьлй Умалатова Заье звенее. Цо хІара гектара тІара 600 центнер свекла чуэнарга. Цу совхоза агронома Б. Ленгерова керттера ишеенера Я. Махмуэов ешен кулгал а лелаьр хьаьхьехар свекла поточни хьесапе чуэна ІІІ. Ладаева лелаер ІІаьнна-ІІІ. Ладаева лелаер ІІаьнна-ІІІ. Ладаева ьаьлар ца.

Свекла лелаерий семинарехи занятеш Мичурина ІІеРаьчча совхоза Ладаев ШамутІина звено кхай іІа хилзо Цига практически хьаГІойнар шекара свекла чу мишта эха еза.

Соахка тха боахамо 450 гекта-

ВДНХ ХИННА СЕМИНАР

СССР Хьалха, боахама кара-гІийлийнарий выставке (ВДНХ) хиннай шекара свекла кхеча колхозийн совхозийн, производственни управленей агрономий, звеньевой, трактористий Еррин-сюзийн семинар. Цу культура ІІалаьлай мехка йиз миллион гектар гарга.

Хьебаь хьунъкам сихагІа а ца бойташ а ч' мишта энаргІа? МаьлгІа йола техника я производственне юкъеьхьа йоаГІар? Уж лешаш дар семинарг доаьхьашкой терхон юкъъоттигге лаьттаран. Семинаре белгалдаьккхар свекла лелераша сеаГІа 67 миллион тонн свекла оплаш ч а йийца. юкхий толамаш лаьха хилар. Уж карагІаьнна-раш віаГІоаГІдаь па Іеш, царел тІехьовла а деза хІана.

Семинара доаьхьашхоца шоайла ІІа-са йийцар шекара свекла кхеча а чуэача а тайп-тайпарча машинеи механизмаеи пайда йийбара опыт. ЛадиГІар севвоборотех, оасара баьдашца, баьцоГІий лазаранца, царна эуламаш дела хІамашца доаттабеча кІоьсама кердаГІча хьсалех даьша йоьна ІІолмахой — юртбоаханна Іилмай докторий И. Рождественскен О. Петуховен, Іилмай кандидата М. Грекова доклаьашка.

Семинара болх йистебаьнначуа тІеььаГІа свекла лелераш выставка экспонаташца хьийжар. (ТАСС-а корр).

Республика кхашка

Республика колхозийн совхозийн кхай кхъхьагаЗкой лучка за ГЗанз чуййина чанхдаХа деза балхаш, Хьуржъам ший ханнаЗа чуййина балхха беза, хьайбашта доакъарий заза. Іоле зеа, гурахьа дуо ялаташ ГЗаЗ ГЗадеГЗ ГЗа ГЗа кийчо е еза.

Кхашкара балхаш мишта лед хьалойт статуправлене даинена. 20 августе ГЗанхоачаш 34 заар гектар йолча майда ГЗара хьажЗаш чуййина йьнай, цунах хуо ерригача ГЗайийнарех 38 процент. ГЗайийнаЗа майдеех ханел духьарГЗа чуййина ГЗ-ранешен, Гудермесийн, Надтеречнийн, Наурскийн районашка.

Масезарчуо дуккха а хьалхаГЗа чуоца йолленний хуо ГЗара ялатийна йийна хьажЗаш Надтеречнийн, Наурскийн, Сунженскийн районашкара боахамашка алатийна йийна 304 гектара ГЗара хьажЗаш чуййийй.

6 заар сонГЗа гектара ГЗара, вешта аьлча, ГЗайийнарех 22 процент хуоца майда ГЗара чуййийй гидуларан. Во бан Шелковскийн районе колхозашка ахеЗаь гидуарийн хьувьрам. Уггаза ГЗара гектара ГЗара темарийн 12 центнер йьнай.

Хьуржъам чуййин ГЗатташкъ а чуййина ГЗаЗоагГЗа цеца хьувьрамма ГЗара ГЗара йолланн ГЗаЗ дуккхача деза балхаш, Іоле зеа, гурахьа дуо ялатийна ГЗаЗ ГЗадеГЗ ГЗа ГЗа кийчо е еза.

Кхашкара балхаш мишта лед хьалойт статуправлене даинена. 20 августе ГЗанхоачаш 34 заар гектар йолча майда ГЗара хьажЗаш чуййина йьнай, цунах хуо ерригача ГЗайийнарех 38 процент. ГЗайийнаЗа майдеех ханел духьарГЗа чуййийй

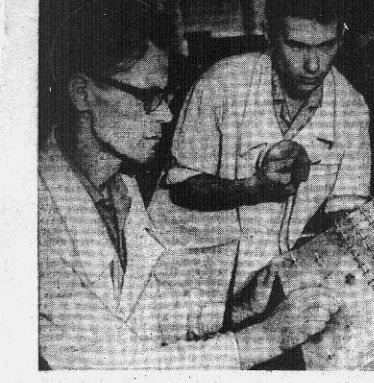

Дешара шу долалуш московски «Физиэлектроприбор» хахача заволо арахеп школашца йолча «слингофони кабинетий» хьалхара парти. Иштта цIи йоьжкъаш а довзоп дехьара метгIан Iомдара йолча приборий комплекс. Пушна юкъе йолх цIи магнитофон, усилителаш, 42 дешархочоа хьарулаш дистанционни бурзама аппарат.

СУРТА ТIА: сборникаш В. А. Воробейн (аьрдехьа) В. Д. Вихрович нифонин кабинета управление пульт вIаштIехьалхьккхьа нийсьеш боахк.

В. Кунова сурт.

ТАСС фотохроникъ.

ХАЛКЪА ТIАХЬОЖАМА РЕСПУБЛИКАНСКИ КОМИТЕТЕ

Нохч-ГIалгIай АССР халкъ тIахьожама комитет хьежар советски районе колхозашца хоачамбоаш дедаьдеча йолча цIенхаттаьрча кхоачамбоаранашка.

Колхозийн юрта боахама районан производственни управленин кулгалхошца хоачамбоаш дедаьдеш, йолаш дебларга а ца дикъна бух йолча дахаьнца тоаьлера а гIулакх ешъ тIехьарча шин шерах ах шерах кIемгIенеш доахкн.

«Гроспромстрой» № 1 трестан гIишлошъера — монтажни управление (начальник нов. Шадыжеен), хоачамбоаш хьаг. Наьсарен чулаьмхьаьчча приоритета фабрика хьалъара балхаш. 1 июнь дIа хоачамбоаш дедаьдийтар 2174 нов сом — системи мах 52 процент мара дан. Уьш шера хьалъарах ах шера планах 750 ваар сом хIаьдиеча доагIенца дIадаийтар 22 ваар сом — 23,3 процент мара дан. ВорхI беттн планн 58 процент мара хоачамбоаш. Къаьстта тIе ТIехьаьтт очистка сооружеин нах чубкха цIенеш, культурно-бытовой объекташ хьаьтаьн ца сахьаш.

ТIишлеш хьаьлъера хоачамбоаш лелаш хилара керттера балхаш да бахьх организационно технически боарш лоха хьежаш ГIишлоьхьалъера, колдопринудительнаш. Йолча кадрашца IалашдIаьташ. Йолх да беш сайна лаьтташ болхлошна механизмашца дукха хьоаш йохх. ЦIкан болхлочуьн выработка ах шера сеовкъ ца хаьнна хиначуьра 35 процент хьоьхьаьнна.

Генеральни подрядчика — СМУ № 11 — оттаьлъан строительнийн организацийн механизацийн барта аха балхаш дара цIкана оттаеш йолх график. Иштта 32 хIаьгIа гIеггIенна да. Iалсий лелаьрашта пар лъийнчА кхьж доагIар ду цар лелаьчеч Iалсашта тIаккийттача дуьхьал уж дерста хилараьх доашш.

Тесса йитта я дохана еш йолх зоотехнически бухгалтерский учет, ну гIулакх новьсостаг ду лечкорашта.

Боахана доаг ца дар, доахан дебалер — бола болх во вIаштIехьаьтар доькъан тIера ца лоьдийтаьн лорадиеч доахан Iахара дуьсаш хилар дIадаккхьаьрч хьаьчьаьх да дедаьча гIулакхаш да дар, учет тесса йитар магнитаьр да хилар цIенкаштта IIахайтад хьалхьа тIехьожама комитете «Кердз захар» хьаьчча колхоза председателла нов. Мусаевна, Ленина цIерачча колхоза председателла нов. Уьлбаевна XXча тарчьезна пIаьдаьчча колхоза председателла нов. Мусоговна, Орджоникидзе цIерачча колхоза председателла нов. Ахмаьова. Доахан дебалера йоагIа 1966 шера йолча кхоачашъергьа аьна пар ленна доп терклаьдар.

Юрта боахама районн производственни управлене кулгалхой нов. Ветергараев, Арсанукаев, Мунаев цIенхаштта. Бехкоькаме оза боагIаш бар доахан дебадара хьаьжьчьа пар кхоачамбоаш культ гаьг на пар бахьан доахан дебадара машина-беш бола зоотехнически а ветеринарни а болх тесса битараьн, цIкьаьлъа таьхьачуьра тIехьагIа гучалъаьнар доахан Iахара дуьсаш хилар IалашдIаьдаьлъ доахан Iахара йоккхий торонашца йолча йолча ешъ йолчаьнна ГIалгIаьнца доахан цIкъан ахаьнен шоьаьн дукхагIа да аьлча. Уьш шера санна продуктивность а хилча Наурски районе даьгIенийн цIкан гектара тIа 0,7 хIаьта Шелковски районе 0,5 устагIа боажаьбе мегарга, IIаьта ухьаьна шозза дукхагIа доажаьу.

ТIехьарча цIкийтта шера шаьрача арарча районашка боаьрам бецIанан дукха доахан дезаьдарарш майдан тоаьра цIкъан хIа хIама да дарзи 5758 гектар дукхагIа хинна гIиш йолх лаьтта, тIаьла тесланъ даьгIенаш Наурски районе 60 процентн Шелковски — 80 процентн я.

Iу зоне эрий бацIан тIаьмаьла цонай продуктивность массаза санна, хIара гектара тIера 4 — 5 центнера сеовгIа хилаш. Iалъмате дуьхьа участкаш я цIкан гектара тIара 2 центнер мара йол да йоьлаш, долче шаьрча эрений зоне хIара устагIана ТIаккха цу боахамаца кIеанга терко ю ну чIоагIа лъиьчьаьчь, гIайлаьн а боккха мах бола а йолча ну культура. Лъта лелаьдеча IIалу оттабьаьча нахаьг, къаьстта ну лъта кIеанга ладуьш долча боахамашца.

«Йлаьтн кхьйолча юртобоахама культурашн лухха а тешшаьч а, кхаьа лаьттаьй меливоация шерка даьгIайолаьрах БПСС ПК центральн Пленумо баьс сонан чахкхоьккаш ца аьнна 1966 шера 24 июнне КПСС Нохч - ГIалгIай обкомо тIаьнйца гIулаьхашца юкъъ аьнна Гузермесийн районе «Степной» яхача совхозе 1966 шера шоллаьгIча квартале 209 гектари йиьлаьгIча квартале 808 гектари йола лъта IIалера хий дуьлъача лаьттай система кийчье еза. Шелковски районе «Красный пахарь» колхозе Сулу-Чубутийн системе 111 гектар хула лъта IIалуьв участок кийчье. Гудермесийн лъта дувча системе 130 ваар сом IIалоьхйтаьн, шелковски районе «Коммунизмаьга бола нийсъ» яхача колхозе 1,3 ваар сом IIалоьхйтаьн проектно-изыскательни балхаш де деза аьнна.

Уьх шера планах Нохч - ГIалгIай АССР-а юрта боахама министерстве колхозашкен совхозашкен 2,55 ваар гектар лъта IIалде а ца лаьттара 8150 тонн, нешта аьлча гектара тIара юкъера IIаьрIаш 32 центнер лъта лаккха а IаьрIаш.

Лъта IIалдувча лерригача лаьттаьх 1098 гектар инженерни сеть IIалде долаьеннача хана кхы тIа йолча лаьтта IIалуьв лъта, лъта а 200 гектар инженерни сеть йола лаьтта кийчье лерттIаьн лар. хIаьта мухеисача 1252 гектар лаьтта инженерни хий лелаьчеч сеть йоанача участкашца IIаьнийсе IIаьрIаш.

Лъта керттерча лаькъе IIалуьв Гузермесийн Шелковски районе йийнаьрчу боахамашца «Степной», «Гудермесский» яхача совхозашца, «Октября 40 шта», «Красный пахарь», «Комиссар» яхача колхозашца. Лъта IIалеле хьаьда 1800 тонн кхоа 750 тонн минеральни удобреннийн IIаьлаьй.

Мелиоративни лъта чуоьнен техника ца тоьаьр баьсан лоьмш IIалдаьнна а боккха мах болаш а йолча ну культура. Лъта IIалделга IIалду оттабьаьча нахаьг, къаьстта ну лъта кIеанга ладуьш долча боахамашца.

«Йлаьтн кхьйолча юртобоахама культурашн лухха а тешшаьч а, кхаьа лаьттай меливоация шерка даьгIайолаьрах БПСС ПК центральн Пленумо баьс сонан чахкхоьккаш ца аьнна 1966 шера 24 июнне КПСС Нохч - ГIалгIай обкомо тIаьнйца гIулаьхашца

ДУГА КХЕДАРА — ДУКХАГIА ТЕРКО

юкъъ аьнна Гузермесийн районе «Степной» яхача совхозе 1966 шера шоллаьгIча квартале 209 гектари йиьлаьгIча квартале 808 гектари йола лъта IIалера хий дуьлъача лаьттай система кийчье еза. Шелковски районе «Красный пахарь» колхозе Сулу-Чубутийн системе 111 гектар хула лъта IIалуьв участок кийчье. Гудермесийн лъта дувча системе 130 ваар сом IIалоьхйтаьн, шелковски районе «Коммунизмаьга бола нийсъ» яхача колхозе 1,3 ваар сом IIалоьхйтаьн проектно-изыскательни балхаш де деза аьнна.

Уьх шера планах Нохч - ГIалгIай АССР-а юрта боахама министерстве колхозашкен совхозашкен 2,55 ваар гектар лъта IIалде а ца лаьттара 8150 тонн, нешта аьлча гектара тIара юкъера IIаьрIаш 32 центнер лъта лаккха а IаьрIаш.

Лъта IIалдувча лерригача лаьттаьх 1098 гектар инженерни сеть IIалде долаьеннача хана кхы тIа йолча лаьтта IIалуьв лъта, лъта а 200 гектар инженерни сеть йола лаьтта кийчье лерттIаьн лар. хIаьта мухеисача 1252 гектар лаьтта инженерни хий лелаьчеч сеть йоанача участкашца IIаьнийсе IIаьрIаш.

Лъта керттерча лаькъе IIалуьв Гузермесийн Шелковски районе «Степной», «Гудермесский» яхача совхозашца, «Октября 40 шта», «Красный пахарь», «Комиссар» яхача колхозашца. Лъта IIалеле хьаьда 1800 тонн кхоа 750 тонн минеральни удобреннийн IIаьлаьй.

15 лъта чуоьнца комбайн, чIазорех лъта шеиду 5 машин, кхийола техника.

Лъта лелаьдеча лаьрхIа йола бригаашца механизированни звеношн ялхий совхозашкен колдозашен. Уьш шера вIашагIетхий лъта IIалеаьлу 20 звено, парех 10 «Степной» яхача совхозе а тоьхаш.

1965 шера «Степной» яхача совхозе IIалийнаьр 1130 гектар лъта. Парех 840 гектар мара IIуьмаьлар. Цу тIара лаьхьхий 39936 центнер лъта IIешта аьлча гектара тIара 47 центнер. Планах 10000 центнер мара IIаьнца совхозо паччахьалхьеннна IIаьделар 15077 центнер лъта. Лъта лаьккхаьта IIалдаьо лерригга а 612000 сом. IIаьта ваьлий лаьмнаьн чуийна лъта 1 IIалдаьо 103 ваьаьн сом мах болаш хилар. Совхозаьта кхаьчар IIеена доход 467 ваьр сом. Планах пхьа центнер лъта лаьккхаьгIа 19 сом 96 кепийн IIалаьта лезаьча метта IIалхитар 16 сом 64 кепийн. Совхозе ца лъта кхаьчаьнна 44,5 процент хилар.

1965 шера республикаьчча хьаьжьаьнна лъта - дохкара ваьаьн 105 процент кхоачашкен, фактически IIаленнна лъта 20480 центнер хилар.

IIалаьлъча шера 2653 гектарах хIаьрне тIара 36,8 центнер лъта дьаьккхаьр ювьаьрр. Севообороташ лаьстаьнна лъта. Севообороташ кхаьрарарна керттера хало лаьтт сбросной сето болх во беш хилаьн. Дуьтал хьалха юьш йола лъта кIаьгIйоа культурашн вIашагIаьшн йийна боьовни ца болча бацийнн культурашн я. Царел тIехьа IIаьрIаш бацийнн лъта IIалдаьо лерригга а 612000 сом. IIаьта ваьлий лаьмнаьн чуийна лъта 1 IIалдаьо 103 ваьаьн сом мах болаш хилар. Совхозаьта кхаьчар IIеена доход 467 ваьр сом. Планах пхьа центнер лъта лаьккхаьгIа 19 сом 96 кепийн IIалаьта лезаьча метта IIалхитар 16 сом 64 кепийн. Совхозе ца лъта кхаьчаьнна 44,5 процент хилар.

Лъта лелаьдеча лаьрхIа йола бригаашца механизированни звеношн ялхий совхозашкен колдозашен. Уьш шера вIашагIетхий лъта IIалеаьлу 20 звено, парех 10 «Степной» яхача совхозе а тоьхаш.

Лъта IIалуьв инженерни системаш лиьа на хилар бахьан доаьаьн «Степной» яхача совхозе шоай ханнаьхьа ле йийн кхаьаьн агротехнически балхаш.

Керла хьаьнъ инженерни системаш хилдаьна бригаашца звеношт вIашагIетхий. Iаьлъта бекаьма ший йола оросительнаьн сооружеиенн доал на леи яла, цар каналашца доаьаьн хий лерттIа IIалхитйтаьр новьарлде ю, IIаьта каналаш шоай йоаьрхIаьн IIаьнца моттиг а хиле Iаьотт.

Системаш яхка а планировка а а йьеслаьеп лоьа лаьттаьн цхьан — шин шера а кхы ду кхаьгIйочча хана а IIаьда ца оьаьн лус. Масала, лъта IIалера системе Йиллара «Степной» яхача совхозе кьоастаьлъ лаьтта IIаьда на йийн уьла ер кIаьдаьгIа ну лаьтта.

Ханнаьхьа гIий гидравлик, агротехника махкхаьра лаьтта кийчдаьрах тийна за керттерча лаькъе дуьх хьажьаьр, хIаьта ну ханнаьхьа чуоьнар царел кIеанга гIа лоьрхIаьн болаш ца. Бокхха леаьрхIаьн болаш да сеовобороташ вIаьса лаьтта. Сеовобороташ кхаьрарарна керттера хало лаьтт сбросной сето болх во беш хилаьн. Дуьтал хьалха юьш йола лъта кIаьгIйоа культурашн вIашагIаьшн йийна боьовни ца болча бацийнн культурашн я. Царел тIехьа IIаьрIаш бацийнн лъта IIалдаьо лерригга а 612000 сом. IIаьта ваьлий лаьмнаьн чуийна лъта 1 IIалдаьо 103 ваьаьн сом мах болаш хилар. Совхозаьта кхаьчар IIеена доход 467 ваьр сом. Планах пхьа центнер лъта лаьккхаьгIа 19 сом 96 кепийн IIалаьта лезаьча метта IIалхитар 16 сом 64 кепийн. Совхозе ца лъта кхаьчаьнна 44,5 процент хилар.

1965 шера республикаьчча хьаьжьаьнна лъта - дохкара ваьаьн 105 процент кхоачашкен, фактически IIаленнна лъта 20480 центнер хилар.

IIалаьлъча шера 2653 гектарах хIаьрне тIара 36,8 центнер лъта дьаьккхаьр ювьаьрр. Севообороташ лаьстаьнна лъта. Севообороташ кхаьрарарна керттера хало лаьтт сбросной сето болх во беш хилаьн. Дуьтал хьалха юьш йола лъта кIаьгIйоа культурашн вIашагIаьшн йийна боьовни ца болча бацийнн культурашн я. Царел тIехьа IIаьрIаш

Х. АРСАНУКАЕВ,
агроном.

Нохч-ГIалгIайчен цонаши даьгIенаш тоае еза

Iана нормах кхоъ центнер Iалашье езача 70 — 80 килограмм мара йол IIалашъаьн. хIаьта бигьна хьаьса бола тха йолла греженски фух долх мальера жа кхоачамкилаьн доькъар доацан хул. Цуьнца техньарча шерашка кIеанга деб жа, тха а кIеанга-нах.

Буруьнн аренашарча шоай тайнарча хьалаца торо хилийтаьн даьгIенаш тоаяра балхаш ле, хIана аьчча лучкагIа йола буруьнн лаьттаьн оахм де пайдана лаьн. Цхьа бальвн аха мегаргоаьл та лаьттаьн тIа цкъа IIаьйийча цхьан шера хьаьлъа доькъарга культурашн юв, дукхагIолча лаьккъе гурахьа дув рожь, суданка, магарга, кхьнрарн.

1965 шера 14494 гектар цонаши 18459 гектар даьгIенаш тIера тоаьлер. Цу лерригача лаьттаьх 30403 гектара тIе

Санд ЧАХКИЕВ.

ХЬУНА ІАЖАШ

ДУВЦАР

(Истедоалар. Долаур № 100 йолча газета тіа).

Юха а даьна бІарахьежар Руслан: цо бига а е бита а аьнна хІаьна алаьнгар.

— Шоашта шийла, худе а аьнна пхьаца фуфайка хьаийцар Руслани Рашидеи.

Машина кабине чу а хайна, яхийта, аьлар, Къамболата. Машина шортта улица тІа а даьна, лоамашкахьа хьаДолаелар. Лоаьнна, цо цьаьлахчаьнна, дуна яхаьр не, цьаькьаьда, уряьнгаьн йолаелча, чехкечка сеца аьлар. МоторбІоаьлора, радиатора чура хий кхеннар. Шофера машина ваьнна бехнар. Кастаста радиатора чу хий дотта іоьвуьла веаш хуьлар. Из гаьна дацар. Чоже чу іІоІІаьнца ньаьла ньаьла дуьхьал, цхьа сеца дуьхьал іодоелар лоамаш ІІена шоьдеи.

Малх чубуьзаш мара хьалькхачаьнзар уж Къамболата белгалньа мотторе. Галеш — хІамаш ІІеца іоьвьхачул тІехьаГІа. Цавахта тоэлелар шофер. Шийна ахчи даьнкха веначар из, цьаьбаькІа, дехкеваьннаьнгар.

— Даьа хІаьлаг болбо ер ниьь, е ІІулаьх дагадеца со аа! — яхаш, дуьрна из. — Бер саанна ІІе іеха вайтарг-ьх из. Мала воагІаргтер ушкаьа, кохе я аьнна тешаьаьш ВЕНАРЕ.

Болхлой белар.

— Пиккка хьона фу хетар? — Яхьаш цар. — Ишшта аттА да моттар хьона из ахчи даккха?

— Тьфу ужх аччанна а! — ІІаьлта тур тесар шофера.

Машин сиха йола а айлта, вазар из.

Къамболат, диг ве а далла: гаьвар теда воаьлелар. Бу е дагаьхь. Лоамаш кхайкадеран: дагаро дечА тІаьнна. Руслани Рашиди оттаьнгар Къамболата ше теда гаьнан дІаьхьаьа. Цунна новкъостаг ца ер болхлой а: Цкьан сахьата вь йьлар вонкха бу. Уллуьв ціена хьаст а болаш хоза моттиг яр Къамболата дехар. Болхлой белар, бегаш бора.

— Ер-м. кІроптг ма йий. — Йоьхьар цар. ДІа-а а ьхьаьаш.

Цена фо, шийла хий, сийрда сиГале! Къамболат. ДаьлІахьий да дика корайлй хьона ер моттиг. ХьалхаьГІа хинна йоьаьл-м ящар хьона ер?

Къамболат велахьежар.

— Мичара! — йоьхар цо. — Ший ди-м даьккхьа аа: говра тІара Іо оа йоалаш, е лоамаш тоэлелар. Сабарге оаьн: хорвгаьн даьна ухьзаьр Іажаш шоашта бІаргаййа. ТІо мо лаьтте балаш бе. Кисаш диоа ахчА-м даьра хьогІа ошу ухьзаьр-м.

— Къамболата ма яхьара ухьзаьн ахьа а доаьнхьа, йІалца дуьна а деаьш хьона хІаьта, — аьлар кхаьлсаго.

Кхаьсат кхоьр ер цаьрца. Шийна хьона. Ер, іІаьта цІ! таьхь шийта-тьхьа пхийтта, цу дуьрдолаш саг ер. Ольга яр цун цІн. Іоккхьа-ГІа яле а, вокхаьел хозаГІа а бе-заьчеГІа а яр из. ТІадуьна барона а товш, хоза дар ер. Даьн Къамболат. Іаьна хоьг тебар из. Массаьена гора из цунца безам болаш болгА.

Чехкка баььелдар і лоамашна.

Хьаста хьхе йоькха цІ а ло-таьь, шера ґонаьь, хозаьнгар болхлой, ПІкьор даа боладелар. ХІаранг ши-ший кьаьста яр юа Хьаьнца.

— Сагога хет соца вай ВІаГІар, — аьнна, вахача Къамболата, ши шушинг кІаранна ера.

— О, — ийккхар Стеоенара; — Къамболата хьаьлІенаш яьаа доаргдаг ПІо цІаккхьа.

Пелиш дуьйна мара дацар. хІаьта молаш берригаш бар. Руслана-гаьеа Рашидагерел ДІаиййкачА. Массаьнена цхьаьтарра кІачийта ґоргаш, ийккхьа, ешо іоьуьдоттиг. ДІамелар кхаьрьк. Кьонахаьнта ийккса мелар кхаьнаьа а ТІаьхьаьлла ІІаьма дина яр: марш, еша ехьаьа а йоьхьиьна а нарсеш, поиподраш, хоьвьа хох, сеаьрсеаьш, дуьхьаьл.

Руслана Рашидан цхьаьна ґІеГІаг дулка хьаьхьовдайкр Ольгас. Іаьгіа дозвайтара даьд из. Уьхьаза дагалыьдар чоьлхаьн ІІаьма дан экономически ґІулаьхьаьн ґерттІа ца хиьнарх Стоьара Браун бесне вергаьн. ХІаьта Браунна шиЙ арґІаьна Стюарт бехке вергаьна.

Цхьаьбаьнца, мехка кхьаьгаьнхоштА байзар ер хувшаьний чулдаьцам. Цар ґеттара дина ахстаьу ґІа ВІаьнаьнгаьн. Ґоьрдаьнгаьн ґІулаьхьаьн ґІулаьхьаьнгаьн ґІулаьхьаьнгаьн ґІулаьхьаьнг